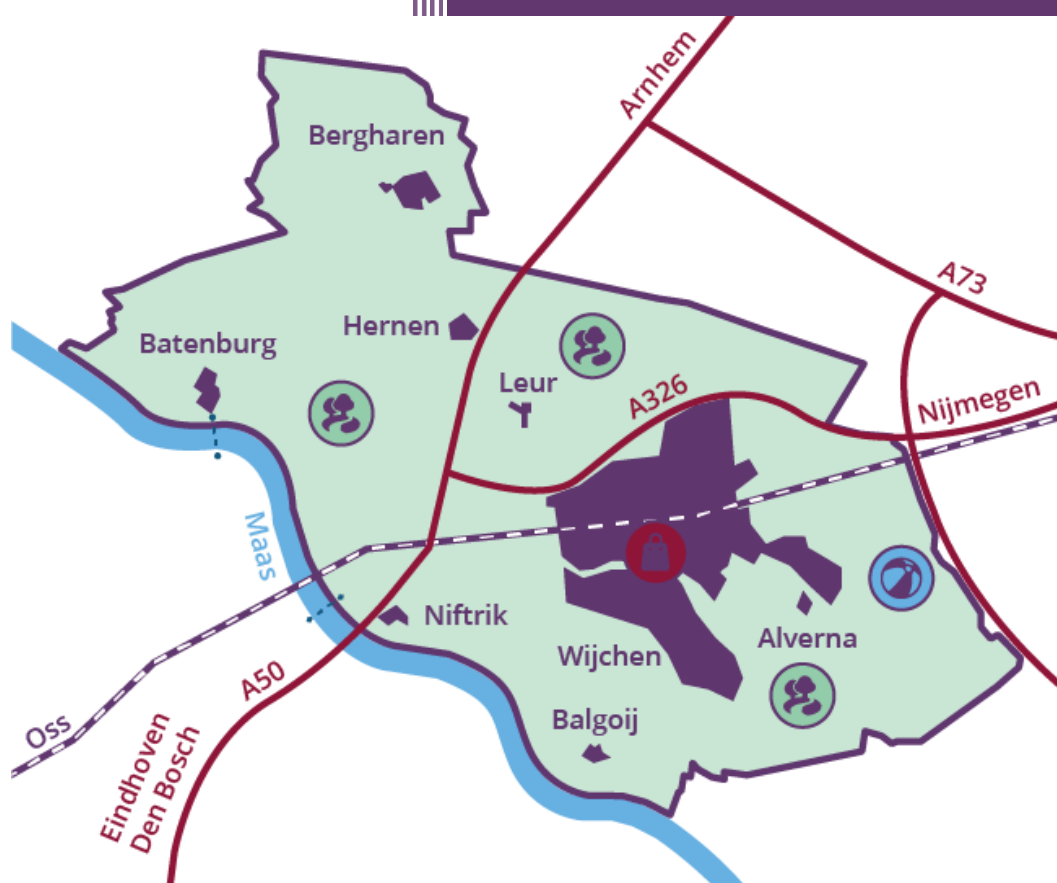

Toeristische visie Wijchen

Deel B - Analyse

Gemeente Wijchen

2020

Inhoudsopgave Deel B.

Hoofdstuk 1: Wijchen in Beeld	2
1.1 Inleiding	2
1.2 Het toeristische aanbod	2
1.3 Toeristische vraag, bestedingen en werkgelegenheid	12
Hoofdstuk 2: Doelgroepen, trends en ontwikkelingen	16
2.1 Doelgroepen	16
2.2 Trends en ontwikkelingen	17
Bijlage:	21
Overzicht wandelroutes	21

Hoofdstuk 1: Wijchen in Beeld

1.1 Inleiding

De gemeente Wijchen heeft monumentale kastelen en panden en gevarieerde natuur. Maar ook bedrijvigheid en moderne voorzieningen naast de charme en schoonheid van het platteland. De gemeente Wijchen ligt in een tweestromenland, een oud cultuurlandschap ingeklemd tussen de Waal in het noorden en de Maas in het zuiden. We kennen dit gebied als het Land van Maas en Waal. De bewoning is hier ontstaan op hoger gelegen stroken grond. In het zuiden van het Land van Maas en Waal is dat het Wijchens rivierduin. Dit bestaat uit stuifzand dat vlak na de ijstijd uit de droge rivierbedding is gewaaid. Dit gebied was reeds in de prehistorie bewoond. De Romeinen legden hier grote landbouwcomplexen aan met luxe villa's. Wijchen was een inheems Romeinse nederzetting van regionale betekenis. Daarna namen de Merovingers deze positie over. In de middeleeuwen werden de verhoudingen in de samenleving grimmiger en werden veel gebouwen versterkt. Zo ontstonden burchten, kastelen, hofsteden en versterkte boerderijen. De oude bewoningsgrond is nog goed in het landschap te herkennen: de wegen lopen er kronkelend en we komen er de oudste monumenten tegen. Hier is ook de landelijke sfeer behouden gebleven. We vinden er vele oude dorpjes, kastelen, molens, torens en boerderijen terwijl de slingerende bandijken verrassende vergezichten bieden. De bedrijvigheid in dit gebied is altijd afhankelijk geweest van wat de rivier te bieden heeft: klei. De kleiige bodem zorgde voor het ontstaan van veel kleine gemengde agrarische bedrijven. In de woelige geschiedenis van dit gebied is er vooral veel strijd geweest tegen het water. Sinds het begin van de bedijkingen in 1321 zijn er 125 jaartallen bekend waarin het Land van Maas en Waal geteisterd is door overstromingen.

De kernen van de gemeente Wijchen zijn landelijk gelegen en kennen een prachtige natuur met mooie wandel- en fietsroutes en verschillende soorten verblijfsaccommodaties. Elke kern heeft zijn eigen kwaliteiten/aantrekkingskracht.

In dit hoofdstuk presenteren we de foto van Wijchen:

- Wat is het toeristisch aanbod?
- Hoe ziet de toeristische vraag eruit?
- Welke bestedingen gaan er om in de toeristische sector?

1.2 Het toeristische aanbod

In deze paragraaf laten we zien waaruit het toeristische aanbod in Wijchen bestaat. Deze "foto" is genomen vóór de coronacrisis. Er zijn allerlei steunmaatregelen getroffen om de toeristische sector door de crisis te leiden. Maar er zullen desondanks bedrijven omvallen door de economische crisis die volgt op de coronacrisis. Niet iedere onderneming is aanpasbaar aan de "1,5 meter samenleving". Dit geldt vooral voor de culturele sector en evenementen. De "foto" kan dus helaas snel achterhaald zijn.

Verblijfsaanbod

In Wijchen is het aanbod van bedden in de afgelopen 10 jaar redelijk constant gebleven. Wijchen heeft een aanbod van voornamelijk kleinschalige accommodaties. Wat opvalt is het aandeel bedden in groepsaccommodaties in verhouding tot het totaal aantal bedden. Ook zien we een behoorlijk aantal bedden in Bed & Breakfast (tabel 1). Daarnaast wordt een aantal bedden verhuurd via AirBnB. Dit zijn particuliere kamers, maar ook een aantal van de hierboven genoemde B&B's of vakantiewoningen worden tevens via AirBnB aangeboden.

Tabel 1. Verblijfsaanbod Wijchen naar aantal en capaciteit

VERBLIJF TOERISTISCH AANBOD: OP 1/1/2020	AANTAL	CAPACITEIT
CAMPING	9	3 CAMPINGS (MET VASTE STANDPLAATSEN). 6 MINI-CAMPINGS <25 PLAATSEN.
HOTEL	2	124 BEDDEN
RECREATIEPARK MET VAKANTIEHUISJES	1	109 HUISJES WAARVAN ONGEVEER 30 DAADWERKELIJK RECREATIEF IN GEBRUIK.
BED&BREAKFAST	13	71 BEDDEN
APPARTEMENT EN PARTICULIERE VAKANTIEWONING	4	31 BEDDEN
GROEPSACCOMMODATIE	5	113 BEDDEN
OPENBARE CAMPERPLAATS	1	2 CAMPERS

Hotels

Wijchen telt 2 (kleinschalige) hotels met respectievelijk 23 en 39 kamers. Beide hotels zijn van sterrenniveau 3. De capaciteit bedden is in de afgelopen 10 jaar licht verhoogd.

Hotelaanbod in de regio

Als we het hotelaanbod vergelijken met het Rijk van Nijmegen, zien we dat de stabilisatie in schril contrast staat met de ontwikkeling die de stad Nijmegen heeft doorgemaakt. In Nijmegen is het aanbod sterk gegroeid. De vraag op de hotelmarkt is flink gegroeid. In de periode 2006-2016 heeft het aantal overnachtingen in Nijmegen een groei doorgemaakt van 32% naar 200.000 overnachtingen. De gemiddelde jaarlijkse groei bedroeg daarmee 3%. In Wijchen is het aantal hotelovernachtingen zo'n 20.000 op jaarbasis (2018) en blijft achter qua groei ten opzichte van Nijmegen mede omdat de capaciteit nauwelijks is toegenomen.

Het merendeel van de hotels bevindt zich in het centrum van Nijmegen. Voor de omgeving geldt dat het merendeel van de hotels (24) ten zuidoosten ligt van Nijmegen. Ten westen van Nijmegen in het Rijk van Nijmegen / Land van Maas en Waal zijn 6 hotels.

Kleinschalige logiesaccommodaties

In de gemeente Wijchen zijn bed & breakfast (B&B) accommodaties en particuliere vakantiewoningen aanwezig. Een aantal accommodaties is onderscheidend qua ligging en type verblijf. Zo kan je overnachten in een tot B&B verbouwde oude molen of historische boerderij, waarbij je omringd bent door een groene en landelijke omgeving.

Deze kleinschalige accommodaties zijn gelegen in de kleine kernen en vormen een aanvulling op het hotelaanbod. Zij passen goed in de landelijke omgeving. De accommodaties dragen bij aan de leefbaarheid in de kernen. Het huidige beleid voor B&B's biedt alle ruimte om nieuwe initiatieven toe te laten.

Verspreid over de gemeente zijn er 5 groepsaccommodaties. De huidige capaciteit is bijna net zo groot als het aantal beschikbare hotelbedden in Wijchen.

Airbnb is een nieuw fenomeen. De concurrentie met Airbnb wordt door sommige partijen als oneerlijk bestempeld¹. Een zoektocht op de website van AirDNA levert 12 accommodaties op in de gemeente Wijchen. Een aantal is ook terug te vinden als B&B accommodatie.

Kamperen en camperplaatsen

De meeste campings zijn kleinschalig. Er is één grote camping, die zich in Alverna bevindt. Het aanbod voor kamperen is in de afgelopen 10 jaar gegroeid. Er is één minicamping bij gekomen en op bestaande accommodaties is een lichte uitbreiding van het aantal kampeerplaatsen gerealiseerd.

Over het algemeen zien de campings er goed verzorgd uit. Twee minicampings hebben onlangs hun accommodatie vernieuwd. Één camping bestaat voornamelijk uit stacaravans met vaste standplaatshouders en oogt gedateerd. Vanwege de kleinschaligheid bieden de campings geen (grootschalige) recreatieve voorzieningen of horeca aan hun gasten aan. De vitaliteit kan daardoor onder druk komen.

Kamperen is seizoensgebonden en is sterk afhankelijk van het weer. Daarnaast komt er meer behoefte aan duurzaam kamperen en glamping (met eigen voorzieningen als keukentje, douche en toilet.) Ook gelet op de coronacrisis en de anderhalvemetersamenleving. Sommige campinghouders bieden naast kampeerplaatsen ook B&B of groepsaccommodatie aan.

Een groeimarkt binnen het kamperen is de campermarkt. Bijkomend voordeel in deze tijd is dat vakantie met de camper "coronaproof" is. Volgens het CBS is het aantal campers in Nederland toegenomen. Ook in Duitsland is het camperbezit gegroeid. Op de bestaande campings zijn overnachtingen voor de camper mogelijk. Verder biedt een enkele horecaondernemer een overnachtingsplaats voor campers op eigen terrein aan. De gemeente heeft twee gratis camperplaatsen zonder voorzieningen in de openbare ruimte in het centrum van Wijchen beschikbaar gesteld. Deze zijn regelmatig bezet.

¹ Denk alleen al aan de regels, voorschriften en eisen (bijvoorbeeld wat betreft hygiëne en brandveiligheid) waar hotels aan dienen te voldoen en die nauwelijks bestaan voor de particuliere kamerverhuur. Ook bestaan er moeilijkheden met het innen en controleren van de belastingen op tijdelijke verhuur (toeristenbelasting, inkomstenbelasting en BTW). Het is lastig om Airbnb enkel in de particuliere sfeer te handhaven en illegale hotels tegen te gaan.

Vakantiepark

Recreatiepark de Wighenerhorst is het enige vakantiepark in de gemeente. In het groen nabij de Hatertse en Overasseltse Vennen en recreatiegebied Berendonck. Dichtbij het centrum van Alverna en Wijchen en de stad Nijmegen, is het vakantiepark een ideaal vertrekpunt om de omgeving én de regio Arnhem Nijmegen, vestingstad Grave, het Land van Cuijk en de Maasregio te bezoeken.

Het toeristisch perspectief voor het vakantiepark staat zwaar onder druk volgens een recent uitgevoerde vitaliteitsscan van onderzoeksbureau ZKA Leisure Consultants. Er wordt voornamelijk permanent gewoond in de vakantiehuisjes in plaats van dat ze recreatief gebruikt of verhuurd worden. Ook maakt verhuur aan arbeidsmigranten dat huisjes niet beschikbaar zijn voor recreatie. Er zijn iets meer dan 100 vakantiehuisjes / recreatieverblijven op het park. Een beperkt aantal wordt recreatief gebruikt. Naast het park, op hetzelfde terrein bevindt zich ook een camping.

Dagrecreatief aanbod

We delen het dagrecreatief aanbod in drie categorieën in: slow leisure, experience leisure en urban leisure. Onderzoeksbureau Dynamic Concepts Consultancy hanteert deze indeling voor de recreatieve activiteiten. Dit bureau heeft in opdracht van ons regionaal bureau voor toerisme een impactonderzoek vrijetijdseconomie gedaan voor de regio Arnhem Nijmegen. Dynamic Concepts heeft op basis van deze indeling onderzoek gedaan naar de koppeling tussen de vraag naar en het aanbod van dagrecreatie. Op www.visitarnhemnijmegen.nl is het complete impactonderzoek in te zien. Om te kunnen spiegelen aan deze resultaten, koppelen we ons dagrecreatief aanbod aan deze typering van leisure.

Routegebonden recreatie

De belangrijkste kernkwaliteiten voor de beleving van de gemeente Wijchen zijn de diverse wandel- en fietsmogelijkheden in een afwisselend landschap met rijke cultuurhistorie.

Recreatieve activiteiten op het gebied van wandelen, fietsen, mountainbiken, paardrijden en kanovaren noemen we routegebonden recreatie. In Wijchen zijn verschillende mogelijkheden voor routegebonden recreatie. Dit valt onder de categorie "slow leisure". Uit het onderzoek blijkt dat de toeristische behoefte aan deze vorm van recreatie zo'n 47% is van de totale vraag naar recreatieve activiteiten (Dynamic Concepts, 2018).

Wandelrecreatie

In de gemeente hebben we diverse wandelmogelijkheden. Een aantal van deze routes zijn bewegwijzerd. Er is echter geen eenduidige bewegwijzering. In de bijlage is een overzicht opgenomen van de bewegwijzerde wandelroutes in Wijchen.

Fietsrecreatie

De gemeente Wijchen is onderdeel van het recreatieve fietsroutenetwerk dat landelijke dekking heeft. In de gemeente hebben we zo'n 100 kilometer fietsroute. De uniforme bewegwijzering van dit systeem heeft de wirwar aan fietsroutebordjes uit het verleden vervangen. Het voorziet in een grote behoefte bij bewoners en bezoekers van de regio.

Onderdeel van de recreatieve infrastructuur voor fietsen (en wandelen) zijn de toeristische voetveren Batenburg-Demen en Ravenstein-Niftrik. Recreatieschap Uiterwaarde verzorgt de exploitatie in opdracht van de gemeenten Wijchen en Oss. Jaarlijks zetten deze toeristische veertjes ieder tussen 10.000 en 15.000 passanten de Maas over. Ze zijn daarmee een zeer belangrijke en geliefde schakel in de recreatieve infrastructuur die Noord-Brabant en Gelderland op deze manier met elkaar verbindt.

Op de dijk langs de Maas ligt gedeeltelijk een vrij liggend recreatief fietspad.

Thematische fietsroutes

Aan de hand van het fietsroutenetwerk hebben we meerdere thematische fietsroutes gemaakt². De thematische fietsroutes passen in het concept van de thematische verhaallijnen. Maar sommigen kunnen in dat kader wel een update gebruiken.

Ruiterroutes

Er zijn beperkte mogelijkheden voor paardrijden. In het gebied van het Geldersch Landschap bij Bergharen en Hernen kunnen ruiters op een aantal paden rijden. Het zijn geen bewegwijzerde routes. Leisurelands heeft haar ruiterroute op Berendonck opgeheven. Door de nieuwe padenstructuur op Berendonck kon de ruiterroute in zijn huidige vorm niet intact blijven. In de omgeving ten zuidwesten van Nijmegen zijn verschillende ruiterroutes.

Mountainbiken

Er zijn op dit moment geen formele mogelijkheden voor mountainbikers. De mountainbikeroute op Berendonck is formeel opgeheven. In het Rijk van Nijmegen (gemeenten Berg en Dal, Heumen, Nijmegen, Mook en Middelaar) bestaat een mountainbike-netwerk. Stichting MTB Rijk van Nijmegen is bezig om het verouderde, bestaande netwerk in het Rijk van Nijmegen te updaten. Een deel is reeds vernieuwd. De ambitie van deze stichting is om een geheel nieuw MTB routenetwerk in de regio aan te leggen.

Kanovaren

Er zijn op dit moment geen formele kanovaarroutes.

Sportief / outdoor en golf

In de buitenlucht zijn er meerdere actieve activiteiten te ondernemen. Deze vorm van recreatie valt onder de categorie "experience leisure". Uit onderzoek van Dynamic Concepts blijkt dat de toeristische behoefte aan deze vorm van recreatie zo'n 24% is van de totale vraag naar recreatieve activiteiten. De grootste locatie voor experience leisure in onze gemeente is het recreatiegebied Berendonck.

Recreatiegebied Berendonck

Het recreatiegebied Berendonck is de belangrijkste dagrecreatieve trekker voor Wijchen en neemt ook een belangrijke positie in het regionaal aanbod voor (inter)nationaal bezoek. Het is een recreatiegebied met een zwemplas. Om de plas zijn een zandstrand, naaktstrand, ligweiden en speeltoestellen. Op aangewezen delen van de plas mag gevist worden. Vissen mag ook op het naastgelegen Wijchens Ven. Berendonck

² Zo kennen we de Wijchense Plattelandsroute, de Route van de Ridders, Kijk op Kunst, en Luxe achter de Limes.

Samen met de regiogemeenten hebben we cultuurhistorische themaroutes ontwikkeld: Land van de Heerlijkheden en de QR route Cultuurhistorie Land van Maas en Waal. Om er een paar te noemen. De meest recent ontwikkelde route (2019) is de Herdenkingsroute in het kader van Wijchen herdenkt en viert 75 jaar vrijheid.

biedt verder een breed scala aan buitenactiviteiten zoals het Outdoorcentrum met waterskiën en wakeboarden. Verder is er een 18 holes golfbaan van BurgGolf. Bij de golfbaan is een restaurant gevestigd waar iedereen terecht kan. Verder is de plas een geliefde duiklocatie met een heus onderwaterhuis. Tot slot kan er worden gewandeld en gefietst. De grootste attractie is Thermen Berendonck. Zie ook verderop bij Attracties over de Thermen.

Op Berendonck worden ook meerdere (sportieve) evenementen georganiseerd. Het Emporium festival en het sportieve Obstacle Run zijn twee onderscheidende evenementen. Zie ook bij Evenementen.

Overig aanbod

In Wijchen zijn op diverse locaties dagrecreatief buitenaanbod te vinden, gericht op experience leisure. Zoals:

- speeltuin met kinderswembad De Blij Dries
- speeltuin, kinderboerderij, boerengolf Hof van Kaatje
- Skicentrum De Wijchense Berg
- Jachthavens in de Loonse Waard en Batenburg.

Attracties, bezienswaardigheden en cultuur

Deze vorm van recreatie valt onder urban leisure. Uit onderzoek van Dynamic Concepts blijkt dat de toeristische behoefte aan deze vorm van recreatie zo'n 29% is van de totale vraag naar recreatieve activiteiten.

Bezienswaardigheden

Wijchen heeft op het gebied van cultuurhistorische bezienswaardigheden het nodige te bieden. Veelal zijn deze bezienswaardigheden opgenomen in thematische fiets- en wandelroutes.

Kastelen

Wijchen is het Land van de Heerlijkheden. Het gebied wat tegenwoordig de gemeente Wijchen is bestond uit 5 Heerlijkheden. In die Heerlijkheden stonden 4 kastelen waarvan alleen het Kasteel in Balgoij niets meer te zien is.

Kasteel Wijchen: Het meest iconische kasteel is kasteel Wijchen. Kasteel Wijchen is in eigendom van de gemeente. Dit kasteel is samen met andere beeldbepalende elementen in het centrum, zoals De Oude Molen, de Antonius Abt-kerk, 't Laantje en enkele klassieke panden hét historische visitekaartje voor Wijchen. De belangrijkste bewoner van kasteel Wijchen was Emilia van Nassau, een dochter van Willem van Oranje.

Kasteel Hernen: In Hernen staat het gelijknamige kasteel. Dit is een bijzonder kasteel omdat het door de eeuwen heen ongeschonden is gebleven. Kasteel Hernen is ook het decor geweest van de jeugdserie Floris met Rutger Hauer in de hoofdrol. Kasteel Hernen is opengesteld voor publiek.

Batenburg en de kasteelruïne: In Batenburg lijkt het of de tijd stil heeft gestaan. Het stadje ligt op een strategische plaats langs de Maas en kent een prachtig verleden. De geschiedenis van Batenburg gaat terug

tot het midden van de 12de eeuw. Bijna alle panden hebben de status van monument. Midden in het stadje bevindt zich de imposante ruïne van wat eens kasteel Batenburg was. De ruïne is op afspraak te bezichtigen.

Molens

Er zijn 4 molens in de gemeente: Batenburg, Hernen, Alverna en Wijchen. De Oude Molen in Wijchen is toegankelijk voor publiek. Ook is er een winkeltje met verkoop van meel en andere streekproducten. De Oude Molen in Wijchen ontvangt per jaar zo'n 10.000 bezoekers.

Kerken

Tot op de dag van vandaag is in het gebied tussen Maas en Waal een heel eigen neerslag te zien van de religieuze ontwikkeling in Nederland. In het gebied werden al vroeg kerken gesticht. Er ontstonden vele parochiekerken en daarbij behorende kapellen. In de periode 1600-1800 werd het gebied protestant gemaakt. Heel eigen voor het gebied is dat de mensen de rooms-katholieke kerk trouw bleven. De Rooms en moesten zich dan nog behelpen met een schuur – of schuilkerk. Ze zijn allemaal verdwenen op die van Batenburg aan de Grootestraat na.

Indrukwekkende kerkgebouwen of kerkelijke plekken zijn: de Judocuskerk in Hernen, de Antonius Abt in Wijchen, de Oude Victor in Batenburg, kerkje Leur, Sint Annakerk en de Kapelberg in Bergharen, de Paschaliskerk in Wijchen en de Sint Damianuskerk in Niftrik. Sommige kerken raken buiten religieus gebruik. Zo wordt de kerk aan de Molendijk in Batenburg tot appartementencomplex omgebouwd.

Overige monumenten

De gemeente Wijchen telt diverse rijks- en gemeentemonumenten. In het stadje Batenburg hebben de meeste panden de status van monument. Ook in Wijchen en andere kerkdorpen staat een aantal fraaie monumentale panden. Deze staan beschreven in twee monumentenboeken die de gemeente heeft uitgegeven.

In de gemeente vind je verscheidene herdenkingsmonumenten. Het Vredesmonument in Wijchen is er één van. In Alverna staat een monument dat herinnert aan de watersnoodramp van 1926 waarbij het Land van Maas en Waal onderliep. Dit monument heet het Watersnoodmonument en is geopend door prins Hendrik, de echtgenoot van koningin Wilhelmina.

Attracties

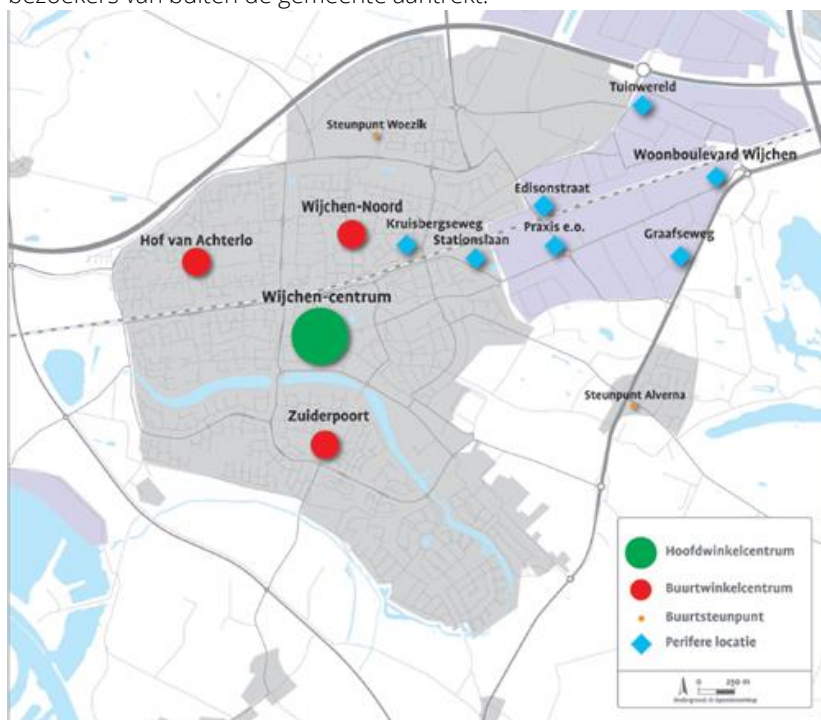
Thermen Berendonck

Wellnessresort Thermen Berendonck is geopend in mei 2019. Het is een grootschalig saunacomplex met vele mogelijkheden op het gebied van wellness. De Thermen heeft een nationale en internationale aantrekkingskracht. Het doel van de Thermen is om 300.000 bezoekers per jaar te trekken waarvan zo'n 30% afkomstig is uit Duitsland. Een deel van de bezoekers overnacht ook in onze gemeente. Zo geeft Thermen aan dat tickets verkocht worden aan Hotel Umberto in Wijchen en Hotel Hoogeerd in Niftrik. De meeste tickets worden verkocht aan hotels buiten de gemeente. Dit komt omdat de meeste wellness bezoekers vooral de luxe zoeken van 4+ sterrenniveau welke in Wijchen niet voorhanden is.

Funshoppen

De detailhandel is voornamelijk gevestigd in het centrum van Wijchen. Het centrum kent een gevarieerd aanbod van winkels en horeca. Ook worden er regelmatig activiteiten georganiseerd. Er zijn op dit moment voldoende parkeerplaatsen. Een pluspunt van het winkelcentrumgebied in Wijchen is de goede bereikbaarheid met de auto en de trein, en het gratis parkeren. Het Kasteel Wijchen is een icoon voor het centrum.

Wijchen heeft naast het centrum nog drie winkelcentra (zie afbeelding 1). Deze winkelcentra hebben alle drie een wijkfunctie. Op bedrijventerrein Wijchen-Oost is de woonboulevard gevestigd die vooral ook bezoekers van buiten de gemeente aantrekt.

Afbeelding 1. Winkelstructuur Wijchen

Overige attracties, zoals:

- Bioscoop Cinema Roma;
- Bowlingbaan en manege St. Frans;
- Binnenzwembad De Meerval;
- Binnenspeeltuin Monkey Town;
- Escaperoom Wijchen.

Cultuur

Museum Kasteel Wijchen

In het kasteel Wijchen is het museum gevestigd. Museum Kasteel Wijchen presenteert een vaste collectie van archeologie, het kasteel en Emilia, en de regionale geschiedenis. Verder organiseert het museum wisseltentoonstellingen over de lokale en regionale bewoningsgeschiedenis. Ook verzorgt het museum

kasteelrondleidingen en samen met de VVV rondleidingen door het centrum van Wijchen. Het museum trekt zo'n 8.000 bezoekers per jaar.

Theater 't Mozaïek

Het theater in Wijchen behoort tot de kleinere theaterzalen. Het theater biedt plaats aan 330 bezoekers. 't Mozaïek biedt een professioneel theaterprogramma.

Kunst

In de gemeente zijn op diverse buitenlocaties kunstwerken te bewonderen. Verder is er een actieve Kunstkring die tijdelijke kunstexposities organiseert.

Evenementen

Evenementen dragen op veel manieren bij aan de uitstraling van Wijchen. Ze houden onze gemeente bruisend en aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven. Ook ondernemers hebben profijt van evenementen. Evenementen stimuleren de economie, houden het centrum vitaal en zorgen voor sociale cohesie.

In Wijchen worden jaarlijks evenementen georganiseerd (tabel 2). Er zijn aansprekende evenementen die jaarlijks terugkeren. Veelal zijn het vrijwilligers die met veel betrokkenheid en inzet zorgen voor een aantrekkelijk aanbod van evenementen.

Evenementen die goed bezocht worden, zorgen voor extra uitgaven en geven daarmee een economische impuls aan de Wijchense ondernemers. Hierdoor blijft Wijchen aantrekkelijk voor de gevestigde ondernemers en biedt het een gezond klimaat voor nieuwe ondernemers. Evenementen vallen onder de categorie experience leisure.

Tabel 2. Jaarlijks terugkerende evenementen Wijchen (tabel loopt door op volgende pagina)

	AANTAL BEZOEKERS	SOORT EVENEMENT	MEERDAAGS	BEREIK
DE NIJMEEGSE WANDELVIERDAAGSE, DAG VAN WIJCHEN.	60.000	SPORTIEF	JA	INTERNATIONAAL
WIJCHEN SCHAATST	60.000	SPORTIEF	JA	REGIONAAL
KERSTSPROOKJESFESTIJN	30.000	CULTUUR	JA	REGIONAAL
STRONG VIKING RUNS	26.000	SPORTIEF	JA	INTERNATIONAAL
EMPORIUM FESTIVAL	25.000	CULTUUR - MUZIEK	NEE	INTERNATIONAAL
KASTEELFEESTEN	10.000	CULTUUR - MUZIEK	JA	REGIONAAL
KERMIS	NIET BEKEND	VOLKSVERMAAK	JA	LOKAAL
PAARDENMARKT	NIET BEKEND	CULTUUR - ERFGOED	NEE	REGIONAAL

BATENBURGSE DAG	NIET BEKEND	MARKT	NEE	REGIONAAL
HERNENSE STRATENMARKT	NIET BEKEND	MARKT	NEE	REGIONAAL
GILDEFESTEN NIFTRIK	NIET BEKEND	VOLKSVERMAAK	NEE	LOKAAL
BELEEF WIJCHEN / WIJCHEN STAAT STIL LIVING STATUES	NIET BEKEND	CULTUUR – MUZIEK EN THEATER	NEE	LOKAAL
KUNSTMARKT		CULTUUR – KUNST	NEE	REGIONAAL

Daarnaast worden er in de regio evenementen georganiseerd waar Wijchense ondernemers van profiteren. Zo levert Down The Rabbit Hole in Beuningen ook overnachtingen op voor Wijchense ondernemers. Dat geldt ook voor de concerten die in het Goffertpark in Nijmegen georganiseerd worden.

Verder zijn er incidentele evenementen (zie tabel 3). Zoals in de afgelopen 5 jaar zijn geweest:

Tabel 3. Incidentiele evenementen Wijchen

EVENEMENT	AANTAL BEZOEKERS	SOORT EVENEMENT	MEERDAAGS	BEREIK
HERDENKING MARKET GARDEN	25.000	CULTUUR – ERFGOED	NEE	REGIONAAL
GIRO GELDERLAND	NIET BEKEND	SPORTIEF	NEE	REGIONAAL
HOLLAND LADIES TOUR	NIET BEKEND	SPORTIEF	NEE	REGIONAAL
SPECIAL OLYMPICS	NIET BEKEND	SPORTIEF	JA	LANDELIJK

Daarnaast trekt sporthal Arcus bezoekers met (inter)nationale sportwedstrijden.

Zakelijk toerisme

In Wijchen is op beperkte schaal aanbod voor het zakelijk toerisme. 'T Mozaïek, sociaal cultureel en educatie centrum, biedt met de foyer en de theaterzaal mogelijkheid voor zakelijke bijeenkomsten en congressen. Verder is bij een aantal (horeca)gelegenheden ook de mogelijkheid om zalen te huren voor vergaderingen. Onder meer: Zaal Verploegen, hotel Umberto, Hotel Hoogerd, Trainingscentrum BuitenOverleg, Zaal Sterrebosch en Bowling & Zalencentrum Sint Frans. In Wijchen is geen grote congresfaciliteit aanwezig.

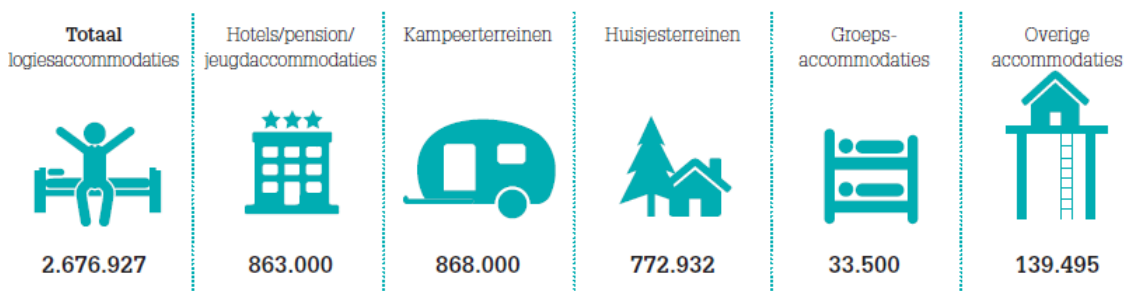
1.3 Toeristische vraag, bestedingen en werkgelegenheid

In opdracht van ons regionaal bureau voor toerisme heeft Dynamic Concepts Consultancy in 2018 een onderzoek uitgevoerd naar de impact van de toeristisch-recreatieve bestedingen op de economie van de regio Arnhem Nijmegen. Het volledige rapport is terug te vinden op de website van Visit Arnhem Nijmegen. Hieronder laten we de belangrijkste resultaten uit dit rapport zien.

Toeristische vraag: overnachtingen en dagbezoek

Aantal overnachtingen in de regio Arnhem-Nijmegen

In 2018 vonden er bijna 2,7 miljoen overnachtingen plaats in de regio Arnhem Nijmegen (afbeelding 2), ten opzichte van 1,3 miljoen overnachtingen in 2017. Nederlanders zijn verantwoordelijk voor het merendeel van de overnachtingen (2,3 miljoen), de Duitse gasten zijn goed voor ruim 175.000 overnachtingen en de Belgen zorgen voor ruim 76.000 overnachtingen.

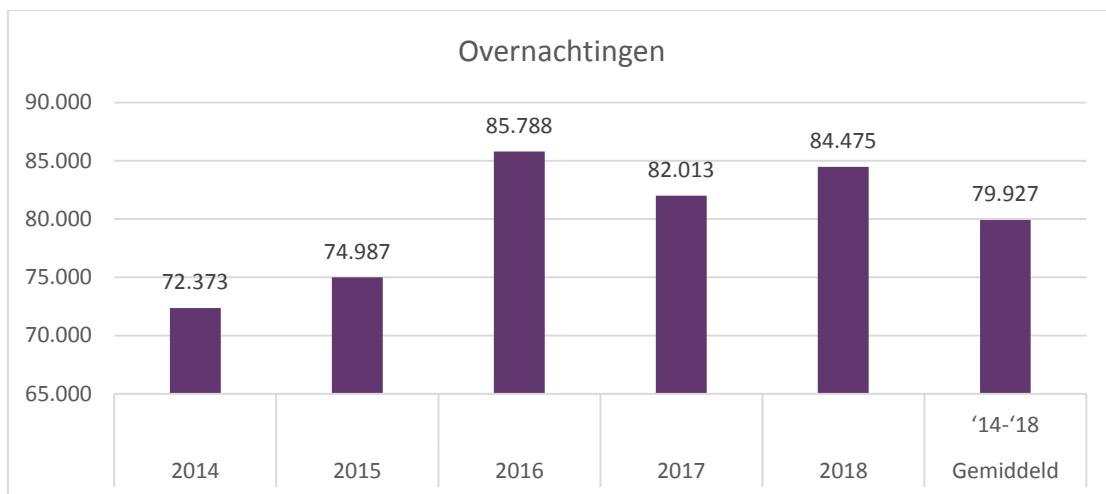

Figuur 1. Aantal overnachtingen in de regio Arnhem - Nijmegen (2018)

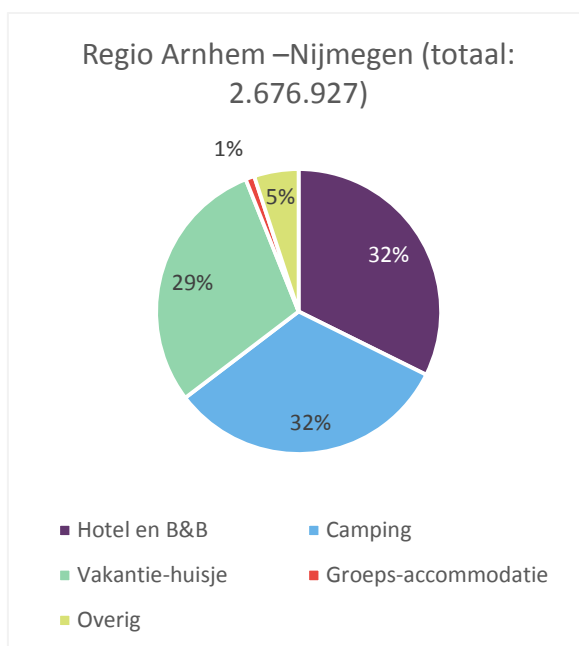
Bron: Impactonderzoek Vrijtijdseconomie regio Arnhem Nijmegen 2018, door Dynamic Concepts consultancy Eindhoven 2019, in opdracht van Toerisme VAN B.V.

Aantal overnachtingen in Wijchen

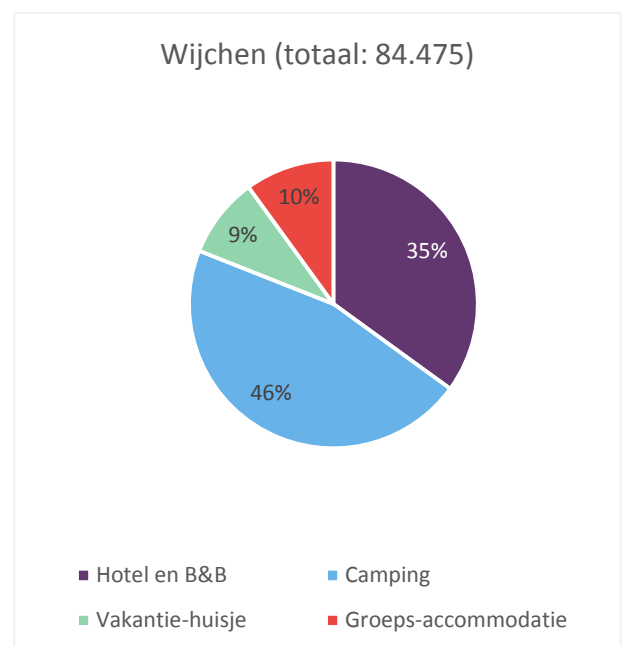
Van het totaal aantal overnachtingen in de regio Arnhem Nijmegen vindt 3% plaats in de gemeente Wijchen. Bijna de helft van het aantal overnachtingen in Wijchen gebeurt op een camping. Het aandeel overnachtingen in vakantiehuysjes is klein, ook in vergelijking met de regio (figuur 3 en 4). Opvallend is het relatief grote aandeel overnachtingen in groepsaccommodaties, afgezet tegen de regio.

Figuur 2. Aantal overnachtingen van 2014 tot en met 2018

Figuur 3. Overnachtingen naar logiesvorm regio Arnhem - Nijmegen (2018)

Figuur 4. Overnachtingen naar logiesvorm Wijchen (2018)

Bron: ZKA monitor (2016) & Munitax (2020)

Toeristisch dagbezoek in de regio Arnhem Nijmegen

Het totaal aantal dagbezoeken voor de regio is op basis van de beschikbare data geraamd op 11,5 miljoen bezoeken (figuur 4 op de volgende pagina). Het grootste deel daarvan, ruim 9,5 miljoen bezoeken, is ondernomen door Nederlanders van buiten de regio (niet inwoner van regio Arnhem Nijmegen). De inwoners van de regio zijn goed voor 1,4 miljoen dagbezoeken.

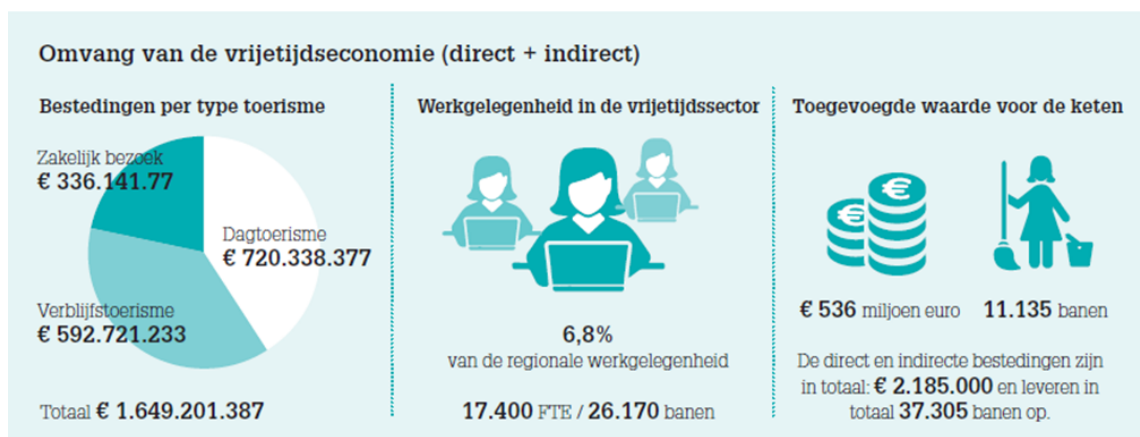

Figuur 4. Dagbezoeken regio Arnhem-Nijmegen (2018)

Bron: Impactonderzoek Vrijtijdseconomie regio Arnhem Nijmegen 2018, door Dynamic Concepts consultancy Eindhoven 2019, in opdracht van Toerisme VAN B.V.

Bestedingen en werkgelegenheid

Directe bestedingen en werkgelegenheid 2018 in de regio Arnhem Nijmegen

Figuur 5. Omvang vrijetijdseconomie regio Arnhem Nijmegen (2018)

Bron: Impactonderzoek Vrijtijdseconomie regio Arnhem Nijmegen 2018, door Dynamic Concepts consultancy Eindhoven 2019, in opdracht van Toerisme VAN B.V.

Uit de ZKA monitor van 2016 volgt dat in de dagtoeristische sector de bestedingen van horecabezoek door met name eigen inwoners en recreatief winkelen dominant zijn. Ook evenementen zijn een belangrijke deelsector voor het dagtoerisme in de regio. Qua bezoekaantallen is buitenrecreatie (wandelen, fietsen) een belangrijke sector; qua bestedingen minder. Hoewel uit een Limburgs wandelonderzoek is gebleken dat een wandelaar gemiddeld bijna € 20 uitgeeft per wandeling. De bestedingen tijdens een wandeldaguitstap ligt wat hoger en is gemiddeld € 25,75. Een wandelaar geeft tijdens een wandelvakantie

zelfs € 78,38 gemiddeld per dag uit. Van de bestedingen gaat er 69% naar eten en drinken in de lokale restaurants en cafés. Bij de wandelvakantiegangers loopt dat zelfs op tot 83%.

Verblijfsrecreatie levert naar verhouding het meeste op. Stimuleren van verblijfsrecreatie is daarom belangrijk. Behalve toeristisch verblijf is ook zakelijk verblijf een interessant aandachtsgebied. Met name hotels, vakantiehuizen en in mindere mate campings zijn gewilde verblijfsaccommodaties voor bezoekers.

De bezoekers besteden het meest tijdens hun dagtocht aan winkelen en uit (eten) gaan. Een aantrekkelijk winkelaanbod/gebied en een gevarieerd horeca-aanbod draagt daarom bij aan het verhogen van de bestedingen.

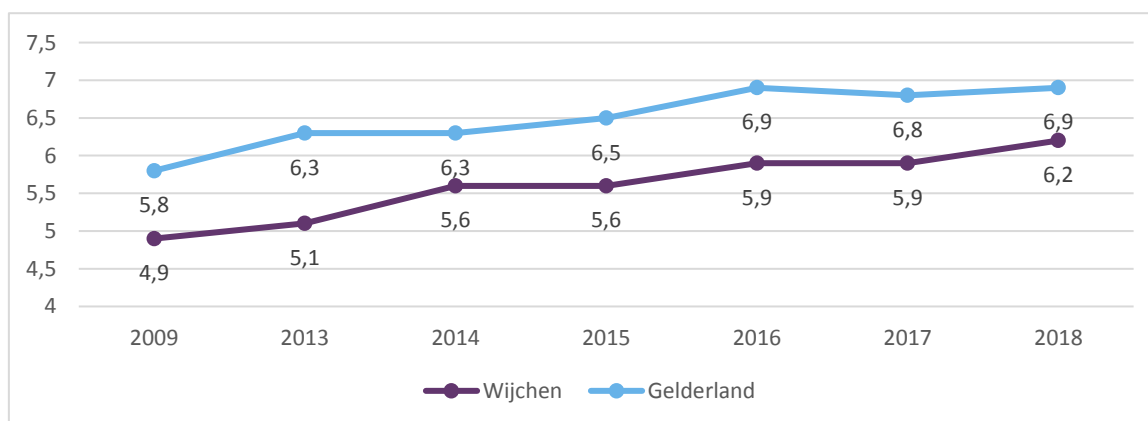
Het aandeel toerisme in de totale werkgelegenheid was in Gelderland 5,8 % in 2009. In de jaren daarna is het aandeel gestegen tot 6,9% in 2018. In de periode 2009-2018 is het aandeel dus met 1,1 procentpunt gegroeid.

Werkgelegenheid in de toeristische sector in Wijchen

In de afgelopen jaren is de werkgelegenheid in de toeristische sector in Wijchen gestegen (Zie tabel 4 en figuur 6). In 2009 telde Wijchen 780 banen. Daarna zijn er ieder jaar meer banen gecreëerd in de recreatief-toeristische sector (een toename van 37% van 2009 – 2018). In Wijchen ligt het aandeel toerisme in de totale werkgelegenheid lager dan de Gelderse score. In 2009 was het aandeel toerisme 4,9% van de totale werkgelegenheid in Wijchen. In 2018 bedroeg het aandeel toerisme 6,2%. Een toename van 1,3 procentpunt. Daarmee is het aandeel toerisme in Wijchen iets meer gestegen dan in de rest van Gelderland.

Tabel 4. Werkgelegenheid recreatie en toerisme in aantal banen

	2009	2013	2014	2015	2016	2017	2018
WIJCHEN	780	830	880	890	970	970	1.070
VERANDERING T.O.V. VOORGAAND JAAR IN %	0,0	+ 6,4	+ 6,0	+ 1,1	+ 9,0	0,0	+ 10,3

Figuur 6. Werkgelegenheid recreatie en toerisme in % van de totale werkgelegenheid

Bron: Provinciale Werkgelegenheidsenquête, Provincie Gelderland (2019)

Hoofdstuk 2: Doelgroepen, trends en ontwikkelingen

2.1 Doelgroepen

We hebben het toeristisch product in beeld. We weten wat onze kernkwaliteiten zijn en we kennen onze identiteit (het DNA van Wijchen). Maar minstens zo belangrijk is het om te weten wie onze (potentiële) bezoekers zijn en welke behoeften zij hebben op het gebied van recreatie en toerisme. 'Wat wil de klant?' Als we daar geen rekening mee houden, haakt hij af.

Bezoekers vanuit de regio

Over het algemeen komt meer dan de helft van de recreanten uit de eigen omgeving (eigen gemeente / omliggende gemeenten). Zeker zolang het corona virus onder ons is en de "anderhalvemetersamenleving" geldt zal het toerisme geconcentreerd zijn op de bezoekers uit de regio. Het is daarom interessant om ook dit profiel scherp te hebben. Zowel onze inwoners als onze bezoekers uit de regio vergrijzen. Dit heeft gevolgen voor de vraag naar recreatie en vrije tijd. De zorgbehoefte neemt bijvoorbeeld toe. Tegelijk is de verwachting dat ze vaker korter op vakantie gaan. Ouderen zijn gezonder en actiever dan enkele jaren terug – ook zij zoeken nieuwe ervaringen.

Bezoekers uit de regio komen vooral naar Wijchen voor slow leisure activiteiten: om te wandelen en te fietsen. Zo blijkt uit een enquête bij de overzettingen van het voetveer dat driekwart van de recreanten uit de regio te komen. Ook komen de bezoekers om te winkelen in het centrum van Wijchen of voor bezoek aan het museum. Daarnaast trekt recreatiegebied Berendonck bezoekers uit Nijmegen en Wijchen voor strandbezoek en wandelen.

Bezoekers van buiten de regio

Zolang het coronavirus onder ons is en de "anderhalvemetersamenleving" geldt zal het inkomend toerisme vooral uit de ons omringende landen komen (en dan met name België en Duitsland). Zij kunnen met eigen vervoer reizen. Het internationaal vliegverkeer zal mondjesmaat op gang komen. De eerstkomende jaren zijn geen grote aantallen te verwachten. Het is daarom belangrijk ons te richten op het inkomend toerisme met eigen vervoer vanuit Europa.

In opdracht van Toerisme VAN heeft Dynamic Concepts een onderzoek uitgevoerd naar de behoeften van de (toekomstige) bezoeker aan de regio Arnhem – Nijmegen. Zie hiervoor het rapport 'De Leisure kansenkaart 2020'. Hieruit blijkt dat de eigen inwoners vooral slow leisure activiteiten ondernemen. De regio biedt meer dan voldoende aanbod aan slow leisure. Urban leisure is in evenwicht. Kansen liggen er met name voor experience leisure. De behoefte aan dit type activiteiten is groter dan het aanbod.

Bezoekers van buiten de regio ondernemen ook vooral slow leisure activiteiten. Zij komen voor de rust en de natuur en/of een bezoek aan de stad Nijmegen. Er zitten wel accentverschillen in de behoeften. Zo heeft de Duitse gast meer behoefte aan slow leisure dan de gasten uit andere delen van ons eigen land of Vlaanderen. Voor alle bezoekers geldt ook hier dat de kansen vooral liggen in het versterken van experience leisure.

De verblijfsrecreatie richt zich op het middensegment en trekt met name toeristen aan die graag de rust in de natuur op zoeken. Rondom grote evenementen in de regio zien we ook de ondernemende en de creatieve doelgroep komen. Vooral tijdens de Nijmeegse 4Daagse, Down the Rabbit hole, Strong Viking Run en de openluchtconcerten in Nijmegen.

Dynamic Concepts signaleert daarnaast de volgende ontwikkelingen:

Algemeen

- Verzadiging in slow-en urban leisure in vrijwel alle gebieden.
- Toenemende behoefte aan experience leisure in alle gebieden.
- Toename in vakanties met name door vergrijzing, millennials (generatie "Y" geboren tussen 1980 en 1996) hebben afwijkend vakantiegedrag.
- Toename in aantal hotels, vakantieparken, en groepsaccommodaties, afname in campings, aantal gasten beweegt mee met deze trends.

Experience Leisure

- Levenscyclus van attracties wordt steeds korter: blijven investeren om bezoekers te verrassen.
- Beleiving toevoegen door middel van storytelling, thematisering en tijdelijke events is een must.
- Behoeft aan experience leisure activiteiten neemt toe naarmate men langer verblijft (short-break of vakantie), slow leisure neemt juist af.

Urban Leisure

- Aantal concertbezoekers stijgt. Door de coronacrisis heeft deze sector momenteel een flinke dip te verwerken.
- Steeds meer erfgoedlocaties krijgen nieuwe functie en worden weer toegankelijk voor het publiek.

Slow Leisure

- Binnen slow leisure is er een toenemende behoefte aan recreëren op en om het water.
- Cultuur wordt steeds meer zichtbaar in het landschap door thematische fiets- en wandelroutes.

2.2 Trends en ontwikkelingen

Groei voorspeld van inkomend toerisme naar Nederland

Vakantie in Nederland wint aan populariteit. Het inkomende toerisme groeit net zoals de toeristische bestedingen. Dat blijkt uit cijfers van het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC). Het NBTC verwacht dat het aantal binnenlandse en inkomende bezoekers in Nederland nieuwe records zal gaan bereiken. Voorzichtige schattingen voorspellen dat het aantal inkomende bezoekers met minimaal 35% groeit van 19,1 miljoen in 2018 naar 29 miljoen in 2030. Ondanks deze vooruitzichten stelt het NBTC dat meer niet altijd, en zeker niet overal, beter is. Met name in steden en op iconische locaties zal door overbelasting een druk op de leefbaarheid kunnen ontstaan, waar andere plaatsen in Nederland nog onvoldoende profijt hebben van de kansen en economische impuls die toerisme kan bieden.

Maatschappelijke trends

Digitalisering en technologie

Door het verder gegroeide gebruik van internet neemt de technologische innovatie sterk toe. Mensen zijn vrijwel altijd en overal online. Vrijtijd en werk lopen door elkaar heen. Dit wordt extra versterkt door de coronacrisis. De verwachting is dat het thuiswerken ook na de coronacrisis op grotere schaal zal blijven. Bezoekers verwachten altijd online te kunnen zijn. Zoek- en boekgedrag veranderen door de online omgeving. Overigens is er ook een trend waarneembaar dat er juist behoefte is om offline te zijn en niet altijd bereikbaar. "Hoe meer we online leven, hoe belangrijker ons offline leven wordt". Dat zegt trendwatcher Adjiedj Bakas. We gaan meer genieten van fysieke ontmoetingen, samen koken en eten, en intimiteit delen. Zo ontstaat een nieuwe hybride digitale toekomst. Het is en blijft belangrijk om in te spelen op de mogelijkheden van deze toekomst. Denk bijvoorbeeld aan het beleefbaar maken van authentieke verhalen over de oude ambachten.

Duurzaamheid

Bewustwording van schaarste en de mogelijkheden van hergebruik zijn enorm toegenomen. Meer dan in het verleden past consumentengedrag zich daarop aan. Waar voorheen vooral jongeren zich bezighielden met denken over duurzaamheid, hernieuwbare energie en circulariteit, is het inmiddels gemeengoed. Mensen zijn zich in toenemende mate bewust van hun ecologische footprint en wensen die te beperken dan wel te compenseren. Dat heeft ook zijn weerslag op de vrijetijdsbesteding. Zo bestaat er tegenwoordig bijvoorbeeld schuldgevoel om te vliegen. Overigens blijkt dat niet uit recente cijfers van vóór de coronacrisis. Het aandeel vliegvakanties was groter dan autovakanties (en treinvakanties). Door de coronacrisis en de economische recessie is het aandeel vliegvakanties drastisch gedaald. Autovakanties stijgen (noodgedwongen) in populariteit. Hoewel we verwachten dat het aantal vliegvakanties zal toenemen zodra er een vaccin is tegen COVID-19, zal het waarschijnlijk lang duren voor het weer op het niveau is van vóór corona. Ook vanwege de economische recessie als gevolg van COVID. Maar eigenlijk verwachten we het aandeel vliegvakanties zelfs helemaal niet meer op het oude niveau terugkomen. We veranderen ons consumptiegedrag, al dan niet vrijwillig. Dat staat buiten kijf. Ondernemers in de vrijetijdseconomie moeten hierop inspelen. De energieakkoorden en duurzaamheidsopgaven, alsmede de recessie, dwingen daar ook toe.

Behoefte en zingeving

Er is een toenemende behoefte aan beleving en authenticiteit. Het toevoegen van beleving krijgt vorm in verpakkingen, een persoonlijke boodschap bij een (digitale) aankoop. Het draait bij vrijetijdsbesteding meer en meer om de persoonlijke beleving en ervaringen. Ook zijn consumenten benieuwd naar het verhaal achter het product. Waar komt het vandaan? Op welke wijze is het geproduceerd? Is de grondstof duurzaam en veroorzaakt het afval? Daarnaast groeit de behoefte aan persoonlijke aandacht en het gevoel van aandacht krijgen van de ondernemer.

Trends dagrecreatie

Behoefte aan verhalen en thematisering

We zijn op zoek naar bijzondere ervaringen die ons de mogelijkheid geven ons even in een andere wereld te wanen. Thematisering en het vertellen van verhalen spelen hierbij een rol waarbij behoud van authenticiteit wel belangrijk is (het verhaal van de locatie waar men zich bevindt). Voorbeelden zijn: escape-

rooms, thematische fiets- en wandelroutes, (cultureel) erfgoed en musea. Door het lenen van concepten van onder andere attractieparken weten musea een bredere doelgroep aan te spreken. De mogelijkheden van virtual-en augmented reality³ bieden kansen voor het verbeelden van het (onzichtbare) verleden. Zoals ruïne Batenburg of het Romeinse verleden. Wat dat laatste betreft, hebben we met de app Luxe achter de Limes al een eerste begin gemaakt met augmented reality.

Een ander voorbeeld is het steeds populairder worden van evenementen voor de vrijetijdsbesteding. De trend is momenteel het willen beleven en ervaren. Het aantal festivals groeit. (Muziek)festivals zijn het populairst, maar ook foodfestivals en markten worden steeds populairder.

Toeristen geven een 'boost' aan de winkels, restaurants en cafés in onze gemeente. Andersom leveren goede winkelveorzieningen een impuls aan het toerisme. Onze inwoners profiteren daarmee ook van het in stand houden of verbeteren van deze voorzieningen.

Een belangrijk aandachtspunt is dat de consument niet alleen een product wil kopen. Kopen gebeurt steeds meer online. Bereikbaarheid dichtbij de winkels is dus niet alles. De (toeristische) consument zoekt vooral een mooie beleving of ervaring. Ondernemers kunnen hierop inspelen door gezamenlijk een "winkelidentiteit" en communicatie op te zetten.

Minder ver reizen en milieuvriendelijk recreëren

Als gevolg van de coronacrisis gaan toeristen (op korte termijn) minder ver reizen. Men gaat meer op vakantie in eigen land en ondernemen daguitstapjes dichtbij huis. Vakanties, waarbij men met eigen vervoer kan gaan, nemen toe. Wandelen en fietsen zijn populaire recreatieve activiteiten die ook nog eens heel duurzaam zijn. Het gebruik van elektrische fietsen, racefietsen en mountainbikes neemt toe. Dit vraagt om een passende infrastructuur.

Rijk en gezond leven

Wij zijn steeds meer bezig met onze gezondheid. Van biologisch voedsel tot moderne technologische hulpmiddelen die helpen op de juiste manier te bewegen. Fitness- en foodtrackers verschijnen in het dagelijkse leven. Ook mentale gezondheid telt. Het vermijden van stress wordt steeds belangrijker. Ontwikkeling van aanbod voor gezondheid en welzijn van lichaam en geest zijn kansen. En plekken bieden waar je off-line kunt zijn en jezelf weer op te laden. De uitdaging is dat wat gezond is snel verandert en dus vraagt om een flexibele houding en aanpak.

Trends verblijfsrecreatie

Bijzondere overnachtingsmogelijkheden

In een sector met veel concurrentie is het onderscheidend vermogen van belang. Mensen zoeken naar een accommodatie die niet alleen kwalitatief goed is maar ook nét even anders. Een boomhut of een hotel

³ Men spreekt van virtual reality wanneer je wordt ondergedompeld in een volledige virtuele ervaring. Je begeeft je in een compleet andere wereld en het is niet mogelijk je echte omgeving te zien.

Men spreekt van augmented reality wanneer een digitaal beeld – een animatie – over de werkelijkheid wordt gelegd. Dit kan via een beeldscherm zijn op een smartphone, een AR bril met een speciale prismalens of via een specifieke wijze van projectie. Je kunt nog steeds de omgeving zien, maar er wordt extra informatie aan toegevoegd.

ingericht als knusse woonkamer zijn hier voorbeelden van. In dit digitale tijdperk is er een grote behoefte aan persoonlijke aandacht. We zoeken naar intieme accommodaties waarin gepersonaliseerde concepten voorop staan of die ons in onze identiteit versterken.

Aansluiting overnachtingen op dagrecreatief aanbod

Verblijfsaccommodaties zoeken steeds vaker de link met dagrecreatief aanbod. Soms binnen het eigen bedrijf (wellness, golfhotel, etc.). Maar ook in samenwerking met lokale aanbieders om het verblijf onderdeel te laten zijn van de lokale omgeving en beleving. Denk ook aan de combinatie met evenementen.

Presentatie en vindbaarheid van het aanbod

Mensen kiezen er steeds vaker voor om direct online te boeken. Goede zichtbaarheid op het internet is daardoor belangrijk. Sociale media hebben een centrale plaats in onze samenleving verworven. De kanalen worden steeds vaker ingezet voor nieuws en reclame. Het online zoekgedrag van mensen verandert. Voor bedrijven in de vrijetijdssector is het belangrijk hierop voorbereid te zijn.

Meer vraag naar luxer toeristisch verblijf als gevolg van vergrijzing

Door vergrijzing in de samenleving is een verandering in de toeristische vraag merkbaar. Consumenten zoeken naar meer comfort. Als gevolg hiervan krijgt de kampeerbranche het zwaarder en kunnen de hotel- en bungalowsector profiteren.

De populariteit van vakantiehuisjes zal toenemen als gevolg van de coronacrisis. Vakantiehuisjes bieden de bezoekers autonomie en geeft voldoende mogelijkheid om 1,5 meter afstand te houden. Van belang is dat vakantiepark(en) inspelen op deze ontwikkeling door zelf ook in de ontwikkeling mee te gaan.

Bijlage:

Overzicht wandelroutes

- Wandelknooppuntennetwerk Rijk van Nijmegen Zuid, in de Haterse en Overasseltse Vennen, tussen Alverna en Heumen.
- Paaltjesroutes van Staatsbosbeheer en in Vennengebied.
- Het Geldersch Landschap heeft 3 gemarkeerde routes in het gebied tussen Bergharen, Hernen en Leur. Deze markeringen raken in verval.
- Er zijn gemarkeerde en ongemarkeerde lokale ommetjes en struinroutes in Wijchen, Batenburg, Niftrik en Balgoij. De struinroutes langs de Maas zijn niet met elkaar verbonden.
- Op Berendonck zijn wandelpaden om het “rondje om de plas” te maken. Berendonck is tevens opgenomen in het wandelknooppuntennetwerk Rijk van Nijmegen Zuid.
- Het gemarkeerde streekpad “Streekpad Nijmegen” (zie onderstaande afbeelding).
- De gemarkeerde route “Walk of Wisdom”. De WoW kent een sterk eigen publiek en trekt jaarlijks een groeiend aantal wandelaars.

Afbeelding: Streekpad Nijmegen - route door Wijchen

Wandelroutes gemeente Wijchen

